

Thef. 8.

Vsus saliva in genere est 1. concurrere continuo deglutitam ad fermenti novi in ventriculo confectionem. 2. cum cibis permistâ eos disponere ad faciliorem fermentationem. 3. ulterius continuo deglutitam, adjuvare prædictam fermentationem. *Vsus secundarii* sunt: 1. lubricare fauces & gulam pro faciliore deglutitione. 2. humectare linguam pro ceteriore motione. 3. sitim perpetuò molestanti restinguere, faucium abluitione.

Thef. 9.

Cibus ita in ore PRÆPARATUS ulterius protruditur, quæ actio *Deglutitio* dicitur, fitque dum linguæ beneficio ad gulæ partem superiorem, eisque expansam cavitatem, PHARYNX dictam cibus protrusus à musculis istius partis, imprimis à sphinctere se angustante promovetur, & OCCLUSA LARYNGIS RIMULA deorsum pellitur, quæ pulsio per fibras nerveas, œsophagi tunicas investientes, motuque PERISTALTICO se successivè contrahentes, continuatur, donec cibus in ventriculum ingeratur: ut actio hæc musculorum & fibrarum nervearum beneficio peracta, in principio voluntaria in progressu vero spontanea seu animalis dicenda sit.

Thef. 10.

Fit sæpius in morbis, ut liquida optime possint deglutiri, non solida, quod fit ob VITIUM GULÆ, in specie ob ejus angustiam vel tumorem, quale Exemplum refert SCHENCK in *Observat. pag. 365.* & similem Casum habet PLATERUS in *lib. 2. observ. pag. 277.* Contrarium accidit nonnunquam, ut solida deglutiri possint, non vero liquida, quæ hausta subito cum suffocationis metu per nares & os redeunt, quale exemplum idem SCHENCK habet *pag. 366.* item LAURENTIUS in *Consil. 3.* vitium hic est in LARYNGE OB EPIGLOTTIDEM NON PERFECTE CLAUDENTEM LARYNGIS RIMULAM, quæ à solidis quidem deprimitur; liquida verò, dum in laryngem penetrare inchoant, ex suffocationis aut doloris sensu cum impetu regurgitant, & quæ data porta per os & nares prodeunt, unde etiam talem casum ex duritie ossis Epiglottidis non ritè claudentis laryngem accidere asserit BARBETTE in *Anatom. practica p. 17.*

Thef. 11.

Cornigeris animalibus, quæ ut plurimum SUPERIORE DENTIUM ORDINE carent, & ob id masticare convenienter non possunt, natura quadruplici prospexit ventriculo, ut sunt ventriculus primus seu innominatus, reticulum, Omasum, & abomasum; in his ergo ex primo ventriculo cibus maceratus quasi & mollior redditus, per validas fibras sursum in os repellitur, ibique denuo molitur, quod ruminatio dicitur. Molitus ad Omasum pellitur & tandem in abomasum. Aves verò duos habent ventriculos, ingluviem & ventriculum propriè sic dictum. In ingluvie quicquid solidum est prius emollitur & maceratur, & vel denuò pullis pro alimento evomitur, vel ad ventriculum pro ulteriore perfectione transmittitur.

CAPUT V.

De Chylificatione.

Thesis 1.

Alimenta assumpta & deglutita in ventriculum ingeruntur, ingesta in liquorem pul-taceum, PTISANÆ CREMORI similem, qui chylus appellatur, transmutantur; quæ actio ob id *chylificatio* dicitur, ratione modi à veteribus *coctio*, & in specie *elixatio*: à modernis verò *fermentatio* nominatur. Est ergo *Chylificatio alimentorum in ventriculo à fermento, beneficio suscitata fermentationis, in liquorem pul-taceum quoad sensum, homogeneous, transmutatio.* GORREUS in *Medic. De fin: QUID PTISANÆ CREMOR sit, declarat.*

Thef. 2.

*Primum efficiens hujus actionis non est calor, cum Pisces sine calore digerant. 2. Canes ossa absumant & gallinæ vitra, quod calori impossibile vid. KERGER, de ferment. pag. 187. 3. caloris ACTIO EST UNIVOCA, jam verò chylus pro varietate animalium toto differt genere, licet uno eodemque alantur nutrimento: & quædam ab uno animali digeruntur, quod non fit ab altero, v. gr. dum Turtur helleborum optimè digerit, & Canis vitrum Antimonii, sine ullâ evomitione, jam verò alius chylus est in Cane, alius in homine, eodem pane licet nutritis: hinc & alia excrementa, quod solius caloris opus non est. 4. in Febribus ubi calor multum est auctus, ut appetitus est prostratus, ita & coctio aut abolita omninò, aut multum depravata. 5. in Canina appetentia ut ingens est appetitio, ita cita digestio, calor tamen tunc temporis non est auctus. 6. omnia acida dicuntur frigida, appetitum tamen excitant, & digestionem promoven-t, & hypochondriaci nonnulli, quorum ventriculus dicitur frigidus, fortiter appetunt & cito digerunt. Calor ergo non est primus digestionis autor, non negandum tamen cum insigniter adjuvare chylificationem in nobis, quod docet experientia, ut calor ambiens quascun-que digestionem & fermentationem promovet artificiales: ita & naturales excitat, tam in plantis quàm animalibus. Qui calor tam est ipsius ventriculi ceu ollæ, quàm partium vicinarum, quàm ipsorum etiam assumptorum alimentorum; MOEBIUS in *fundam. Med. p. 168.* HELMONT tam in tract. *Calor efficienter non digerit &c. quàm in tract. sextuplex digestio.**

Thef. 3.

Nec hic dilabendum ad facultatem quandam CHIMERICAM seu CHYLOPOETICAM, cum hujus nulla sit necessitas, nulla explicatio conveniens quomodo ad hoc opus concurrat, cum & in hoc, ita & in reliquis omnibus FERMENTORUM POTESTAS SIT SUPREMA, ad hæc eò jam processit, laboriosa chymicorum industria, ut & ipsi per menstrua subacida volatilia moderati caloris beneficio chylum quendam artificialem, naturali, quantum suspicari licet, simillimum, producerint, de quo vid. TACHENIUS in *Hipp. Chym. p. 88.* item BOYLE in *utilit. Philosoph. exprimentalis.*

[B] 2

Thef. 4.